

Etik og hjortevildtet i sin egen ret

- Jes Lynning Harfeld
- Lektor i Anvendt Filosofi
- Institut for Kultur og Læring
- Aalborg Universitet

Kernebegreber

”Som ~~jægere~~ er vi afhængige af, at der er en fortsat accept af jagt på naturens vilde pattedyr og fugle i vores ~~samfund~~”

Claus Lind Christensen

Formand for Danmarks Jægerforbund

Efterord i bogen *Jagt – natur, mennesker, dyr og drab* af Gjerris, Borkfelt, Gamborg, Harfeld og Kondrup

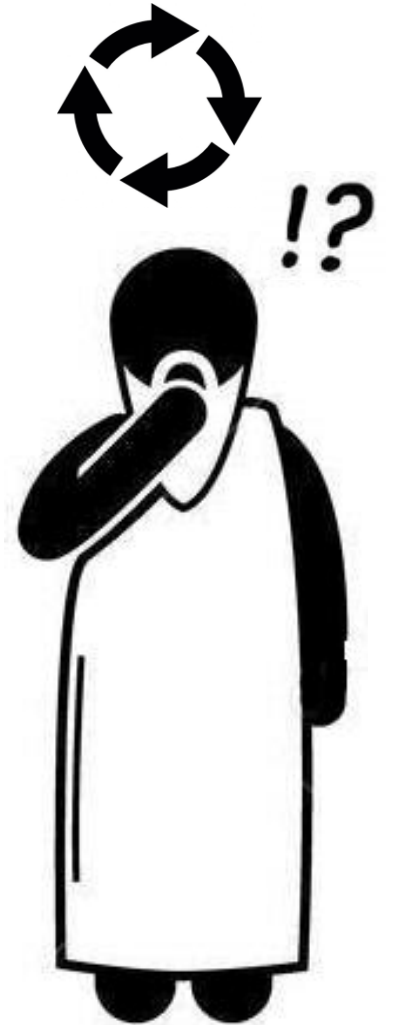

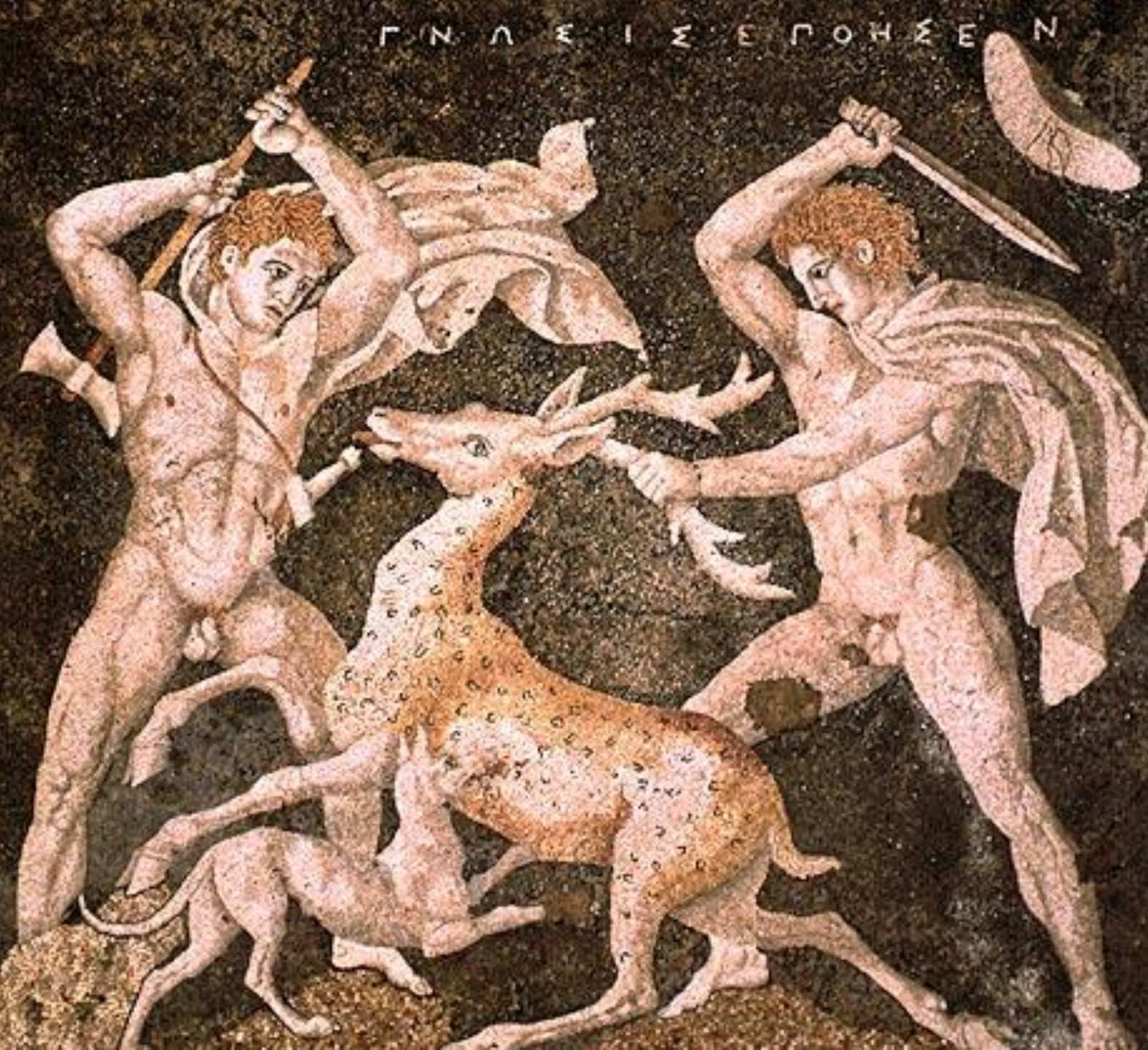
Dyreetikken udfordrer vores indbyggede antropocentrisme

Vi har alle sammen allerede altid opfattelser af, hvordan verden er, og hvordan den burde være.

Filosofien – og etikken i særdeleshed – har som sin kerne at give os mulighed for at udfordre de opfattelser, som vi allerede har. Vi skal bruge tænkning til at udfordre vores tænkning ... også når det gælder noget så anderledes som dyr.

-
- Jagtetikken fra de tidligste tider ...
  - Ærværdig (i dens rette form)
  - Et udtryk for dyden: Mod
  - Del af vigtig dannelse (for drenge/mænd)
  - Meget lidt dyrevelfærd, dyrerettigheder og bæredygtighed ... og meget lidt forvaltning (res nullius – ikke ejet)

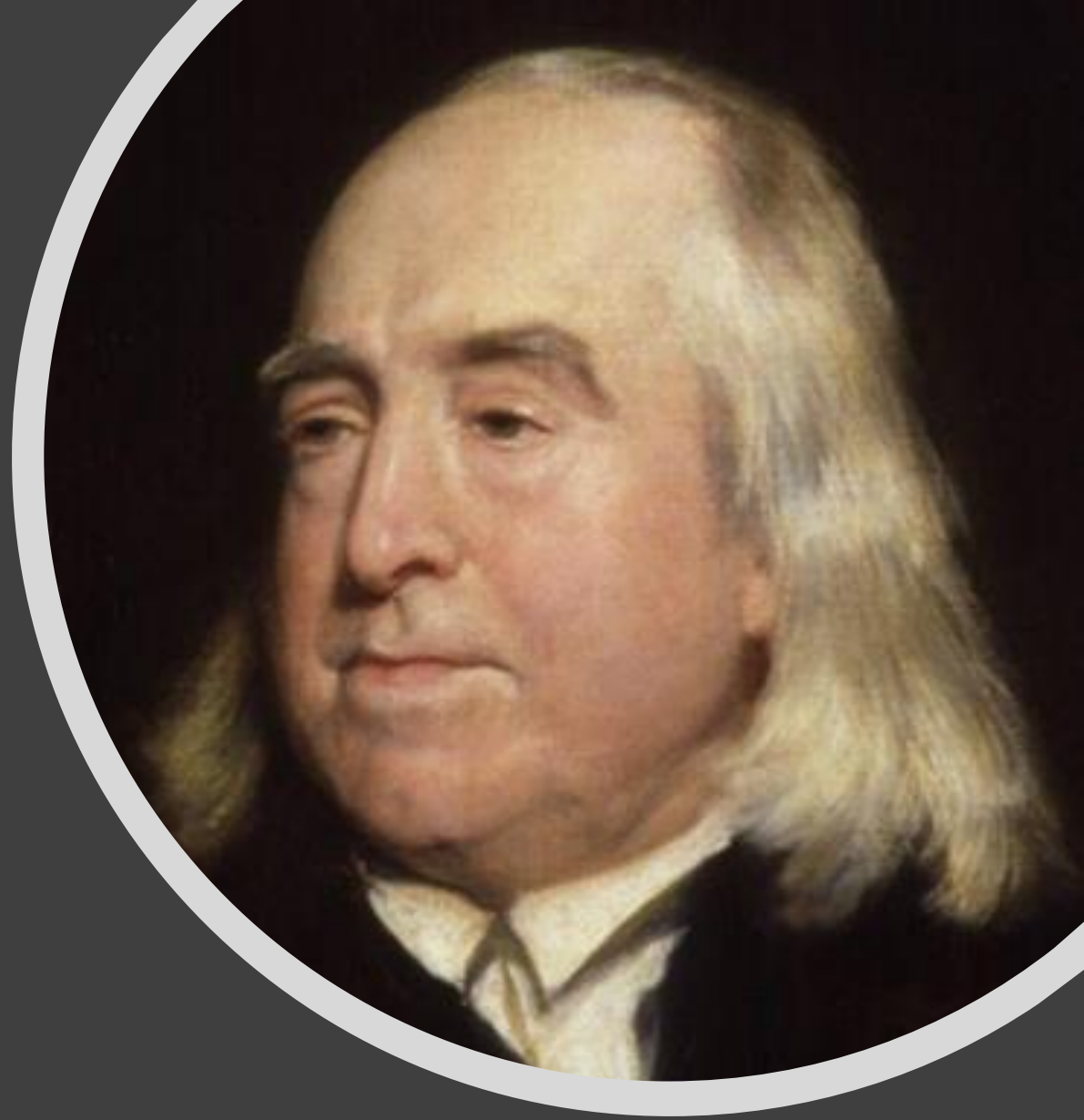
Platon (428-348)

- ”Den eneste form for jagt for alle, og den bedste slags, er at jage firbenede dyr med heste og hunde og jægerens egne kroppe, som de så bruger til at overvinde alle slags væsner ved løb, slag og våben. Mænd som jager med deres egne hænder: for sådanne mænd er i en praksis, der indeholder gudelignende mod.”

Lovene

Jeremy Bentham (1748-1832)

Inklusions/ikke-antropocentrisme

- ”En dag vil man måske indse, at antallet af ben, en hud med pels eller afslutningen på korsbenet [hale eller ej] er lige så utilstrækkelige grunde til at overlade et følende væsen til denne skæbne [...] Spørgsmålet er ikke, kan de tænke; heller ikke, kan de tale; men, kan de lide?”

Introduction to the Principles of Morals and Legislation

Moralsk forandring - dyrebeskyttelsesbevægelser

- Verdens første dyreværnslov (britiske parlament): 1822 (DK: 1857)
- Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (1824)
- American Society for the Prevention of Cruelty to Animals (1866)
- Dyrenes Beskyttelse (v. Etatsråd Lembcke, 1875)

Julie Albertine Augusta Lembcke, f. Wilster,
f. 11. Oktbr. 1826, d. 18. Marts 1899.

Etatsraad Jacob Christopher Lembcke,
f. 7. Jan. 1833, d. 14. Febr. 1907.

Moralsk forandring - dyrebeskyttelsesbevægelser

- Der er i dag tusindvis af dyrerettighedsgrupper på verdensplan med millioner af medlemmer
  - (Dyrenes Beskyttelse, ca. 70.000).

Overvejelser om dyreetik (og dyrevelfærd) er hvermandseje, og i Danmark navigerer forbrugere f.eks. dagligt mellem 4-6 forskellige mærkningsordninger med fokus på dyrevelfærd og –etik.

Etik og dyret i ~~dets egen~~ vores ret (forvaltningens sprog)

- Dyret som naturressource
  - Antropocentrisk (dvs. værdifuldt fordi det er værdifuldt for mennesker)
  - Instrumentalisering
  - På linje med andre biologiske og geologiske ressourcer
  - En ting blandt ting

Etik

- med mennesket i centrum
→ antropocentrisk

Spørgsmålene i en antropocentrisk dyreetik:

- Hvem har ret til at kunne udnytte en bestemt ressource (dyrebestand)?
- Hvordan sikrer vi, at vi får mest (menneske)glæde ud af ressourcen?
- Hvem har ansvar for/kan bestemme over ressourcen?
- Hvad er en retfærdig fordeling af ressourcen?
- Hvad er en bæredygtig udnyttelse af ressourcen, så også fremtidige mennesker kan udnytte den?
- [formuleres ofte økonomisk/juridisk]

Etik

- dyret i dets egen ret
→ ikke-antropocentrisk 1

Spørgsmål i en ikke-antropocentrisk dyreetik 1
Det systemiske niveau/gruppeniveau (en slags miljøetik – biocentrisk/økocentrisk)

- Hvilke rettigheder har arter/grupper af dyr?
- Hvordan beskytter vi arter/grupper uanset deres nytteværdi (for mennesker)?
- Hvad gør vi, når nogle (dyre)arter er en trussel imod andre (dyre)arter (på gruppeniveau)?

Rewilding Mols

På Molslaboratoriet lever heste og kvæg vildt inden for en hegning på 120 hektar. Vi tilser dyrene og arealerne hver dag. Konstaterer du akutte problemer, kan henvendelser rettes til vagttelefonen +45 21530913.

Henvendelser af generel karakter bedes stilet til museets ledelse på nm@nathist.dk

Rewilding handler om fremtidens natur. Ved at tage bestik af, hvordan naturen på vore breddegrader har fungeret gennem millioner af år, tilstræber man at genoprette naturlige økologiske processer med så begrænset menneskelig indgriben som overhovedet muligt. Dette langsigtede perspektiv gør, at rewilding anses for at være et væsentligt virkemiddel i det politiske mål om at sikre verdens naturarv for eftertiden.

Rewilding Mols på Molslaboratoriet blev indviet den 26. november 2016 og er et af de mest ambitiøse rewildingprojekter i Danmark. Med 120 hektar omfattet af projektet er det beskedent af størrelse,

men naturen er mere varieret og artsrig end de fleste andre steder, og graden af menneskelig indgriben er reduceret til et minimum.

HA You

Could you create an image of a hunter and his dog standing next to a deer that have died at an old age of natural causes?

ChatGPT

Here's an image of a hunter and his dog standing respectfully next to a deer that has passed away of natural causes in a serene forest setting.

Etik

- dyret i dets egen ret
→ ikke-antropocentrisk 2

Spørgsmål i en ikke-antropocentrisk dyreetik 2

Det individuelle niveau (sentio-centrisk)

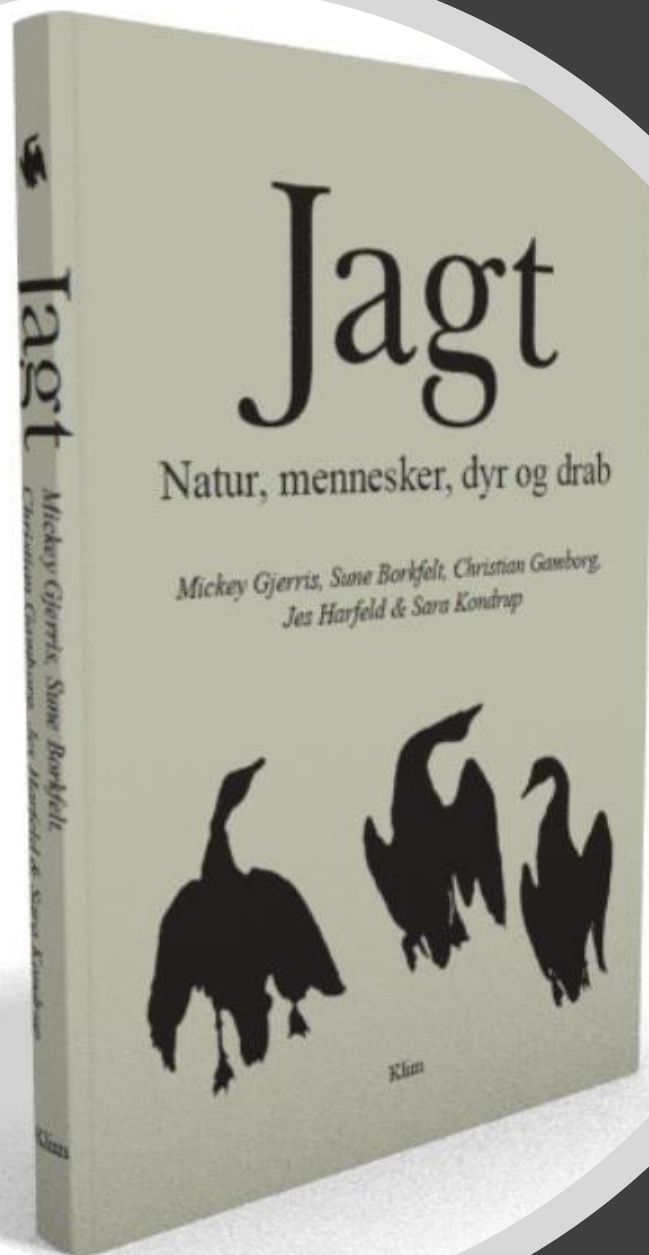
- Hvilke rettigheder har dyr som individer?
- Hvilke hensyn til rettigheder og velfærd skal man tage, når man har med dyr at gøre?
- Hvilken rolle bør dyrevelfærd spille i jagt?
- Er der dyr, der ikke bør jages af dyrevelfærds- eller rettighedsgrunde?

Hvad vi ved om etiske samfundstendenser

- Øget fokus på biodiversitet, grøn omstilling, klimamål etc.
- Øget fokus på dyrerettigheder (både absolut og velfærdsbaseret)

Spørgsmål og diskussion

